

A kurzus kódja(i): BBN-FIL-216, FLN-211 ill. FL-211

A kurzus megnevezése: Francia filozófia XX. sz.

A kurzus előadója: Kelemen János

A kurzus helye és ideje: MŰK, i. ép. MŰK 4/i 208, kedd, 10.30-12.00

A kurzus előfeltétele(i): francia (plusz lehetőleg német és angol nyelvtudás), általános tájékozottság a filozófia történetében és a francia kultúrában.

A jegyszerzés módja(i): kollokvium

Követelmények: az előadások alapján a megadott szakirodalom feldolgozása

A kurzus leírása, tematikája:

A kurzus célja, hogy áttekintést adjon a francia filozófia XX. századi történetéről, különös tekintettel az 1945 és 2000 közötti korszak fő tendenciáira az alábbi felosztás szerint:

1) Filozófia, tudomány, irodalom a francia kultúrában

2) Bergson és a bergsonizmus.

3) Az újabb francia filozófia forrásai:

a) A husserli fenomenológia recepciója (Lévinas, Sartre, Merleau-Ponty),

b) A francia Nietzsche-recepció sajátosságai (Foucault, Deleuze),

c) Freud és a freudizmus recepciója (Lacan),

d) Hegel- és Marx-recepció (Kojève, Hyppolite, Sartre, Althusser),

e) strukturalista, egzisztencialista és lukácsista Marx-recepció,

f) A nyelvészet és a szemiotika recepciója (Saussure és a filozófusok, Merleau-Ponty, Lévi-Strauss, Barthes).

4) Főbb tendenciák:

a) strukturalizmus (Lévi-Strauss, Lacan, Althusser),

b) strukturalizmus és hermeneutika között (Foucault),

c) hermeneutika (Ricœur),

d) a „különbség” (Deleuze),

e) dekonstrukció (Derrida),

f) fenomenológia ma (Marion)

Az előadás nem fog minden jelzett témakörre ugyanolyan mélységben kitérni. Ilyen esetekben különösen ajánlatos a szakirodalom használata.

Az előadások idő-beosztásáról az első óra után szóban és írásban további tájékoztatást adok.

A kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

Bergsonhoz:

Henri Bergson, *Idő és szabadság*. Franklin, Bp. é. n. (Ford. Dienes Valéria)

Husserl-recepcióhoz:

Jean-Paul Sartre, *Az Ego transzcendenciája* (fordította Sándor Péter). Latin Betűk, Debrecen 1996.

Konklúzió. 67-78.

A husserli fenomenológia egyik alapvető gondolata: az intencionalitás. 90-95.

Paul Ricœur, « Fenomenológia és hermeneutika ». In: Paul Ricœur, *Fenomenológia és hermeneutika* (fordította Mezei Balázs). Kossuth Kiadó, Budapest 1997

Nietzsche-recepcióhoz:

Michel Foucault, „Nietzsche, Freud, Marx”. In: Cahiers de Royomont. Minuit, Paris 1967. Ld. magyarul: „Nietzsche, Freud, Marx” (fordította Angyalosi Gergely). In: Bacsó Béla (Szerk.), *A francia Nietzsche-recepció. Athenæum*, 1992. 3. füzet. 157-171.

**Gilles Deleuze, *Nietzsche et la philosophie*. PUF, Paris 1962. A könyv „A felsőbb ember: a dialektika” című fejezete megtalálható az *Athenæum* idézett számában, 105-156.
- *Nietzsche*, PUF, Paris 1965.**

Marx-recepcióhoz:

(ld. az ajánlott irodalmak között)

Freud-recepcióhoz:

Jaques Lacan, „Fonction et champ de la parole et du langage”. In: Jaques Lacan, *Écrits*. Seil, Paris 1966. I.; „Subversion du sujet et dialectique du désir. *Écrits*, II.

Derridához:

Jacques Derrida, *Grammatológia* (fordította Molnár Miklós). Életünk – Magyar Műhely, Szombathely 1991.

Foucault-hoz:

Michel Foucault, *A szavak és a dolgok* (fordította Romhányi Török Gábor). Osiris, Budapest 2000.

Michel Foucault, *A tudás archeológiája* (fordította Perczel István). Atlantisz, Budapest 2001.

Merleau-Ponty-hoz

Maurice Merleau-Ponty, *A filozófia dícsérete* (fordította Sajó Sándor). Európa Könyvkiadó, Budapest 2005.

A nyelv fenomenológiájáról. 81-110. A filozófus és a szociológia. 110-143. Mausztól Claude Lévi-Straussig. 143-168.

Ricœur-höz:

Paul Ricœur, *Az élő metafora* (fordította Földes Györgyi). Osiris, Bp. 2006.

Előszó. 7-15.

VII. Metafora és referencia. 319-377. VIII. A metafora és a filozófiai diskurzus. 377-461.

Sartre-hoz:

Jean-Paul Sartre, *A lét és a semmi* (fordította Seregi Tamás). L'Harmattan, Budapest 2006.

I. A semmi problémája. 1. fej. 37-83.

1. fej. A tagadás eredete. 37-83.

III. A másikért-való

1. fej. A probléma. 279-281.

3. fej. Husserl, Hegel, Heidegger. 292-314.

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Michel Foucault, „Nietzsche, a genealógia és a történelem”. In: Michel Foucault, *A fantasztikus könyvtár* (fordította Romhányi Török Gábor). Pallas Stúdió – Attraktor KFT. Budapest 1998. 79.

Jacques Derrida, „Éperon. Nietzsche stílusa”. In: *A francia Nietzsche-recepció. Athenæum*, idézett szám, 172-214.

„Strukturalista” Marx-recepció:

Louis Althusser, *Pour Marx*. Maspero, Paris 1966. Louis Althusser, *Lire ei Capital* (en collaboration avec Etienne Balibar), nouvelle edition, Maspero, Paris 1969.

Louis Althusser, *Marx – az elmélet forradalma* (fordította Gerő Ernő). Kossuth Könyvkiadó, Budapest 1968. 275.

Marxizmus és humanizmus. 57-79.

A tőke tárgya. (V. A marxizmus nem historicizmus. 177-206. VI. A tőke episztemológiai tételei. 206-220.)

Egzisztencialista Marx-recepció:

Jean-Paul Sartre, *A módszer kérdései*. In: Jean-Paul Sartre, *Módszer, történelem, egyén. Jean-Paul Sartre filozófiai írásaiból*. Gondolat Kiadó, Budapest 1976. 95-283

I. Marxizmus és egzisztencializmus. 97-130. Konklúzió. 267-282.

Lukácsista Marx-recepció:

Lucien Goldmann, *Lukács et Heidegger. Fragments posthumes établis et présentés par Youssef Ishaghpour*. Denoël / Gonthier, Paris 1970.

Marx és Derrida:

Jacques Derrida, *Marx kísértetei* (fordította Boros János és mások). Jelenkor Kiadó, Pécs 1995.

Freud-recepcióhoz:

Paul Ricœur, *De l'interprétation. Essai sur Freud*. Seuil, Paris 1965.

Livre III. Dialectique: une interprétation philosophique de Freud. (I. Épistémologie: entre psychologie et phénoménologie. 337-407. II. Réflexion: une archéologie du sujet. 407- 444.)

Deleuze-höz:

Gilles Deleuze, *Spinoza et le problème de l'expression*. Minuir, Paris 1968. (*Spinoza és a kifejezés problémája*, fordította Moldvay Tamás. Osiris, Budapest 2000.), **Gilles Deleuze, *La philosophie critique de Kant*, PUF, Paris 1983. (*Kant kritikai filozófiája*, fordította Ullmann Tamás. In: Gilles Deleuze, *Hume és Kant*. Osiris, Budapest 1998.).**

Ricœur-höz:

Soi-même comme un autre. Seuil, Paris 1990.

Préface. La question de l'ipseté. 9-39.

Szekunder irodalomként:

Harmati Gergely – Kelemen János: *Alteritás, Poétika, Filozófia* (A *Helikon* 2007/1-2. száma a mai francia filozófiáról).